

4 Μαΐου, 1990

[ΣΑΒΒΙΔΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, Δ/στές]

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΩΣΤΑ ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΥ, ΑΛΛΩΣ ΓΙΟΥΡΟΥΚΚΗΣ,

Εφεσείων,

v.

ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

Εφεσίβλητης.

(Ποινική Έφεση Αρ. 4893).

-
- 5 Δίκαιον αποδείξεως — Μαρτυρία συμμετόχου στο έγκλημα — Προειδοποίηση του Δικαστηρίου για τους ελλοχεύοντες σε μια τέτοια μαρτυρία κινδύνους — Περιεχόμενο και έκταση προειδοποιήσεως — Διάκριση μεταξύ δικαστικής αποφάσεως, όπου ο Δικαστής καθοδηγεί τον εαυτόν του, και της διδασκαλίας προς ενόρκους (sumpping up), όπου ο Δικαστής καθοδηγεί μη νομικούς, των οποίων η ετυμηγορία δεν αιτιολοείται — Τεκμαίρεται ότι ο Δικαστής γνωρίζει τις σχετικές αρχές, εκτός αν στην απόφαση υπάρχουν ενδείξεις περί του αντιθέτου.
- 10 Δίκαιον αποδείξεως — Μαρτυρία συμμετόχου — Προειδοποίηση του Δικαστηρίου για τους ελλοχεύοντες κινδύνους — Το ζήτημα της επάρκειας της προειδοποιήσεως διακρίνεται από το ερώτημα αν η συγκεκριμένη μαρτυρία είχε προσεγγισθεί με τον ενδεδειγμένο τρόπο.
- 15 Ποινική Δικονομία — Έφεση — Ο περί Ποινικής Δικονομίας Νόμος, Κεφ. 155 — Επιφύλαξη του Άρθρου 145 (1) (β) — Αρχές, που διέπουν την εφαρμογή της.
- 20 Ποινική Δικονομία — Έφεση — Ο περί Ποινικής Δικονομίας Νόμος, Κεφ. 155, άρθρον 145 (1) (α) — Επανεκδίκαση υποθέσεως — Πότε διατάσσεται.

25 Ο Εφεσειων κατεδικάσθη για φόνο και απόπειρα φόνου. Η μαρτυρία συνενόχου του διεδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην καταδίκη. Το παράπονο του εφεσειόντος είναι ότι δεν ήταν ασφαλής η στήριξη της καταδίκης στη μαρτυρία του συγκεκριμένου συνενόχου, που δεν είχε ενισχυθεί από άλλη ανεξάρτητη μαρτυρία.

Σχετικά με την μαρτυρία αυτή το Κακούργιοδικείο ανέφερε:

Έχοντας υπόψη την εντύπωση που μας έκαμε ο Νικολάου στο εδώλιο και όλες τις παρατηρήσεις μας πιο πάνω για τη

μαρτυρία του και εξετάζοντας τη μαρτυρία αυτή υπό το φως της ολότητας της ενώπιον μας μαρτυρίας και εν όψει όλων των ευρημάτων μας, αφού έχουμε προειδοποιήσει τους εαυτούς μας για τον κίνδυνο ότι η μαρτυρία ενός συναυτουργού μπορεί να είναι σπλωμένη και να επηρεάζεται από τη σχέση του με το έγκλημα και ως εκ τούτου να είναι επικίνδυνο να βασίζεται κανένας στη μαρτυρία αυτή χωρίς ενίσχυση, είμαστε της γνώμης πέρα από κάθε αμφιβολία ότι μπορούμε να δεχτούμε τη μαρτυρία του Νίκου Νικολάου και να βασιστούμε και να στηριχτούμε στη μαρτυρία αυτή χωρίς ενίσχυση. Ως εκ τούτου περιιτεύει να εξετάσουμε καν αν θα υπήρχε στην υπόθεση, αν το ζητούσαμε, οποιαδήποτε ενισχυτική μαρτυρία. "

Το Ανώτατο Δικαστήριο, αποδεχόμενο την έφεση και διατάσσοντας επανεπίδικαση της υπόθεσης, απεφάσισε:

(Α) Υπάρχει βασική διαφορά μεταξύ της καθοδήγησης αναφορικά με το νόμο που ο δικαστής παρέχει στους ενόρκους που δεν είναι νομικοί και η οποία, ως εκ τούτου, πρέπει να είναι πλήρης όσο και ευκρινής ώστε να εξυπηρετείται ο σκοπός για τον οποίο γίνεται, που δεν είναι άλλος από την αποφυγή πλάνης περί το νόμο από μέρους των ενόρκων, και στην αναφορά μέσα στην απόφαση δικαστή σε δίκη χωρίς ενόρκους στις νομικές αρχές, όπως είναι η ορθή προσέγγιση μαρτυρίας συναυτουργού χωρίς ενίσχυση, που καθοδηγούν το δικαστή στην επίλυση των επίδικων θεμάτων, γιατί στη δεύτερη αυτή περίπτωση ο δικαστής θεωρείται ότι γνωρίζει τις αρχές αυτές εκτός αν υπάρχουν μέσα στην απόφασή του ενδείξεις περί του αντιθέτου.

Η προειδοποίηση στη συγκεκριμένη περίπτωση κρίνεται επαρκής.

(Β) Το συμπέρασμα για την επάρκεια της προειδοποίησης είναι άσχετο με το θέμα κατά πόσο η μαρτυρία του συνενόχου έτυχε σωστής προσέγγισης

(Γ) Ο συμμετοχος στην υπόθεση αυτή είναι οπωσδήποτε άνθρωπος με πολύ χαμηλή ηθική υπόσταση. Θεληματικά συμμετέσχε σε μια εκστρατεία για τη διάπραξη του αποτρόπαιου εγκλήματος της ένοπλης ληστείας μιας ανυπεράσπιστης γυναίκας μέσα στο ίδιο της το σπίτι στο οποίο ζούσε μόνη με το μικρό κοριτσάκι της. Εισήλθε για το σκοπό αυτό στην αυλή της οικίας του θύματος οπλισμένος με αυτόματο πυροβόλο όπλο με δύο σφαιροθήκες. Για πρόσωπα που καταφεύγουν σε τέτοιες φοβερές πράξεις, η σημασία του όρκου είναι κατά κανόνα πολύ μικρή. Όταν βρέθηκε αντιμέτωπος με την επικίνδυνη γι' αυτόν πραγματικότητα της εξασφάλισης από την αστυνομία μαρτυρίας ότι το αυτοκίνητο ΗΥ 789 που είχε θεαθεί από ανεξάρτητο μάρτυρα (το θύμα της απόπειρας φόνου) να φεύγει από την σκηνή του εγκλήματος ήταν το βράδυ του φόνου στην κατοχή του, ο Νικολάου αποφάσισε να μιλήσει στην αστυνομία. Είχε κάθε συμφέρον να μειώσει όσο το δυνατό

περισσότερο τη δική του συμμετοχή στην όλη επιχείρηση. Η μαρτυρία του που ακολούθησε ήταν οπωσδήποτε σπλωμένη από τη συμμετοχή του αυτή. Ήταν, υπό τας περιστάσεις, καθήκον του Κακουργιοδικείου να την προσεγγίσει με μεγάλη καχυποψία και χωρίς να του διαφεύγει το γεγονός ότι κατά κανόνα οι συναυτουργοί επιδεικνύουν στο εδώλιο του μάρτυρα σταθερότητα στις απαντήσεις τους η οποία οφείλεται στο γεγονός ότι αφηγούνται περιστατικά που έζησαν και η οποία, ως εκ τούτου, πιθανόν να μην ενέχει τη βαρύτητα που συνήθως ενέχει για άλλους μάρτυρες ως στοιχείο ενδεικτικό της αξιοπιστίας τους, δεν προσέγγισε τη μαρτυρία του Νίκου Νικολάου με την πρέπουσα επιφύλαξη και καχυποψία και ότι απέδωσε μεγαλύτερη βαρυτητα από όση άξιζε στη σταθ172.....ερώτητα που επέδειξε στις απαντήσεις του ως στοιχείο ενδεικτικό της αξιοπιστίας της μαρτυρίας του. Σε μια τουλάχιστο περίπτωση η αξιοπιστία του Νικολάου ρητά θεωρήθηκε σαν δεδομένη σε βαθμό που χρησιμοποιήθηκε σαν μέτρο κρίσης και ελέγχου της αξιοπιστίας του ανεξάρτητου μάρτυρα κατηγορίας οδηγού ταξί Κλείτου Αντωνιάδη. Η εντύπωση αυτή δεν αποδίδεται στη δομή ή την αρχιτεκτονική της απόφασης του Κακουργιοδικείου αλλά προέκυψε σαν αποτέλεσμα προσεκτικής μελέτης του κειμένου της απόφασης στην ολότητά του.

(Δ) Η επιφύλαξη του άρθρου 145 (1) (β) του Κεφ. 155 δεν μπορεί να εφαρμοσθεί, γιατί το Ανώτατο Δικαστήριο δεν έχει ικανοποιηθεί ότι θα εξεδίδετο ούτως ή άλλως καταδικαστική απόφαση, αν δεν υπήρχε η λανθασμένη προσέγγιση της μαρτυρίας του συνενόχου.

Επειδή, όμως, εκ πρώτης όψεως η προσαχθείσα μαρτυρία, ορθά αξιολογούμενη, θα μπορούσε να στηρίξει καταδίκη, εκδίδεται, βάσει του άρθρου 145 (1) (α) διαταγή επανεκδικάσεως της υποθέσεως.

*Η έφεση επιτρέπεται.
Διαταγή επανεκδικάσεως.*

Αναφερόμενες αποφάσεις:

- R v. Price [1968] 2 All E.R. 282,*
- 35 *Kallis v. The Republic, 1961 C.L.R. 440,*
- Charitonos v. The Republic (1971) 2 C.L.R. 40,*
- Zacharia v. The Republic, 1962 C.L.R. 52,*
- Polycarpou and Others v. The Republic (1967) 2 C.L.R. 198,*
- Pierides v. The Republic (1971) 2 C.L.R. 263,*
- 40 *Vouniotis v. The Republic (1975) 2 C.L.R. 34,*

Mckenna and Others [1960] 44 Cr. App. R. 63,

Nestoros v. The Republic, 1961 C.L.R. 217,

Loizia v. The Republic (1969) 2 C.L.R. 217.

Έφεση εναντίον Καταδίκης και Ποινής.

Έφεση εναντίον της καταδίκης και της ποινής από τον 5
 Ανδρέα Κώστα Αριστοδήμου άλλως Γιουρούκκη ο οποίος
 βρέθηκε ένοχος στις 31 Ιουλίου 1987 από το Κακουργιοδι-
 κείο Λεμεσού (Αριθμός Ποινικής Υπόθεσης 3691/87) στην
 κατηγορία φόνου εκ προμελέτης κατά παράβαση των άρθρων 203 και 204 του Ποινικού Κώδικα, Κεφ. 154, και 10
 στην κατηγορία απόπειρας φόνου κατά παράβαση του άρθρου 214 (α) του Ποινικού Κώδικα και καταδικάστηκε
 αιτό τον Πρ. Επαρχιακού Δικαστηρίου Χατζητσαγγάρη,
 τον Αν. Επαρχιακό Δικαστή Αρτέμη και τον Επαρχιακό
 Δικαστή Σταυρινίδη στη δια βίου φυλάκιση στην πρώτη 15
 κατηγορία και σε φυλάκιση 6 χρόνων στη δεύτερη κατηγορία, οι ποινές να συντρέχουν.

Χρ. Πουργουρίδης και Ν. Παπαμιλιτιάδους, για τον εφεσεύοντα.

*Μ. Κυπριανού, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας 20
 και Γλ. Χατζηπέτρον, Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α,
 για την εφεσίβλητη.*

Cur. adv. vult.

Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα απαγγείλει ο Δικαστής Ι. Πογιατζής. 25

Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ: Στις 31 Ιουλίου 1987, το Κακουργιοδικείο Λεμεσού βρήκε ένοχο και καταδίκασε τον εφεσεύοντα Ανδρέα Κώστα Αριστοδήμου, άλλως Γιουρούκκη, για τον εκ προμελέτης φόνο της Μαίρης Ανδρέα Τελώνη, τέως εκ Λεμεσού, και για απόπειρα φόνου του Λούκα Αριστοδήμου Χαραλάμπους, εκ Λεμεσού. Εναντίον αυτής της καταδίκης ο εφεσεύων καταχώρησε την 30

5 παρούσα έφεση στην οποία επικαλείται διάφορους λόγους εφέσεως, ο βασικότερος των οποίων είναι ότι η καταδίκη του για αμφότερα τα αδικήματα, η οποία ομολογουμένως βασίστηκε στη χωρίς ενίσχυση μαρτυρία του συναυτουργού μάρτυρα κατηγορίας Νίκου Νικολάου, ήταν υπό τας περιστάσεις ανασφαλής.

10 Το τραγικό συμβάν του θανάτου της Μαίρης Ανδρέα Τελώνη έλαβε χώρα μέσα στο σπίτι της στη Λινόπετρα Λεμεσού λίγο μετά τις οκτώ η ώρα το βράδυ της 15ης Ιανουαρίου, 1987. Μέσα στην ίδια της την αυλή, μεταξύ του σπιτιού και του γκαράζ της, η αστυνομία βρήκε την άτυχη Μαίρη νεκρή με το κρανίο διάτρητο απο σφαίρα που είχε πυροβοληθεί με αυτόματο όπλο τύπου Καλασνίκωφ. Το 15 ίδιο αυτό όπλο χρησιμοποιήθηκε για την απόπειρα εναντίον της ζωής του Λούκα Αριστοδήμου Χαραλάμπους, του θαρραλέου πολίτη που έτυχε να βρίσκεται στην περιοχή του σπιτιού του θύματος και είχε την τόλμη να καταδιώξει με το αυτοκίνητο του άγνωστο αυτοκίνητο που είδε να απομακρύνεται από την περιοχή ευθύς μετά το επεισόδιο και ακολούθως να δώσει τον αριθμό του, ΗΥ 789, 20 στην αστυνομία.

25 Η πληροφορία για τον αριθμό του άγνωστου αυτοκινήτου οδήγησε στην ανεύρεση της ιδιοκτητήριάς του η οποία το είχε παραδώσει για επιδιορθώσεις στο συγγενή της Νίκο Χαραλάμπους Νικολάου, άλλως Όλμο, από τη Λευκωσία, ο οποίος και συνελήφθη από την αστυνομία το ίδιο εκείνο βράδυ στη Λευκωσία ως ύποπτος του φόνου. Λίγο αργότερα η αστυνομία συνέλαβε τον εφεσεσίοντα στο 30 σπίτι της αρραβωνιαστικιάς του στη Λευκωσία και τον μετέφερε στον ίδιο αστυνομικό σταθμό επίσης ως ύποπτο του φόνου.

35 Στο αρχικό στάδιο της ανάκρισης του ο Νίκος Νικολάου αρνήθηκε συμμετοχή ή γνώση του επεισοδίου. Το ίδιο βράδυ τοποθετήθηκε σε αστυνομικό όχημα για να μεταφερθεί στη Λεμεσό για περαιτέρω ανάκριση. Εξερχόμενος του αστυνομικού σταθμού είδε τον εφεσεσίοντα να βρίσκεται υπό κράτηση στον ίδιο σταθμό. Καθ' οδό προς τη Λε-

μεσό ο Νίκος Νικολάου προσφέρθηκε να κάμει θεληματική κατάθεση για τις συνθήκες του θανάτου της Μαίρης Τελώνη και να παραδώσει τον οπλισμό που χρησιμοποιήθηκε στην επιχείρηση στην οποία παρασύρθηκε, όπως είπε, από τον εφεσείοντα. Ακολούθως οδήγησε την αστυνομία σε χώρο στη Λευκωσία απ' όπου παράλαβε δυο τσάντες και τους τις παράδωσε. Η μια τσάντα, με κίτρινο χρώμα, περιείχε ένα αυτόματο πυροβόλο όπλο τύπου Καλασνίκωφ με δυο σφαιροθήκες από το οποίο εξακριβώθηκε αργότερα ότι είχε πυροβοληθεί η σφαίρα που σκότωσε τη Μαίρη Τελώνη όπως και οι σφαίρες που έπληξαν το αυτοκίνητο του μάρτυρα Λούκα Χαράλάμπους ενώ καταδίωκε το αυτοκίνητο ΗΥ 789, ένα τσέχικο αυτόματο πυροβόλο όπλο τύπου M58 με δυο σφαιροθήκες, μια χειροβομβίδα τύπου MK11, μια καπνογόνα χειροβομβίδα, τύπου AN M8 και 200 σφαίρες του ίδιου διαμετρήματος με τα αυτάματα πυροβόλα όπλα.

Με βάση τη δική του γραπτή θεληματική κατάθεση που ακολούθησε την παράδοση του οπλισμού, περιλήφθηκε στο κατηγορητήριο εναντίον του εφεσείοντα η κατηγορία αρ. 5 με την οποία ο Νίκος Νικολάου κατηγορήθηκε μαζί με τον εφεσείοντα ότι μετάφεραν το βράδυ του επεισοδίου τα δυο αυτόματα όπλα με τις σφαιροθήκες τους των οποίων η εισαγωγή απαγορεύεται, και η κατηγορία αρ. 6 για μεταφορά μαζί με τον εφεσείοντα των χειροβομβίδων και σφαιρών χωρίς άδεια από τον Επιθεωρητή Εγκρητικών Υλών. Στο ίδιο κατηγορητήριο περιλήφθηκε επίσης η κατηγορία αρ. 3 με την οποία ο Νίκος Νικολάου κατηγορήθηκε μαζί με τον εφεσείοντα με συνωμοσία για διάπραξη του κακούργηματος της ένοπλης ληστείας. Τέλος, με την κατηγορία αρ. 7 ο Νίκος Νικολάου κατηγορήθηκε ότι υποβοήθησε τον εφεσείοντα να αποφύγει τιμωρία γνωρίζοντας ότι ο τελευταίος ήταν ένοχος του αδικήματος του φόνου εκ προμελέτης της Μαίρης Τελώνη.

Σ' αντίθεση με τον εφεσείοντα, κατηγορούμενο 1 στο κατηγορητήριο, ο Νίκος Νικολάου, κατηγορούμενος 2 στο ίδιο κατηγορητήριο, παραδέχτηκε ενώπιον του Κακούργιοδικείου όλες τις εναντίον του κατηγορίες, δηλαδή τις

κατηγορίες με αριθμό, 3, 5, 6 και 7 και του επιβλήθηκαν συντρέχουσες ποινές φυλάκισης η μεγαλύτερη διάρκεια των οποίων ήταν για περίοδο τεσσάρων χρόνων.

5 Οι κατηγορίες 3, 5 και 6 εναντίον του εφεσείοντα αποσύρθηκαν όπως και η κατηγορία αρ. 4 με την οποία ο εφεσείων κατηγορείτο για χρήση του αυτόματου όπλου τύπου Καλασνίκωφ με επακόλουθο το Κακούργιοδικείο να αθωώσει και απαλλάξει τον εφεσείοντα των κατηγοριών με αριθμό 3, 4, 5 και 6.

10 Σαν αποτέλεσμα της πιο πάνω εξέλιξης η ακρόαση διεξήχθηκε εναντίον του εφεσείοντα στις κατηγορίες αρ. 1 (φόνος εκ προμελέτης της Μαίρης Τελώνη), και αρ. 2 (απόπειρα φόνου του Λούκα Χαραλάμπους), ο δε Νίκος Νικολάου κλήθηκε σαν επιπρόσθετος μάρτυρας κατηγορίας.

15 Στην απόφασή του το Κακούργιοδικείο δίδει εκτενή περίληψη της μαρτυρίας του Νίκου Νικολάου. Θεωρούμε χρήσιμο να παραθέσουμε αυτούσιο το σχετικό απόσπασμα της απόφασης στο οποίο αναφέρονται τα εξής:

20 "Αφού ο μάρτυρας αυτός ανέφερε τις φιλικές του σχέσεις με τον Κατηγορούμενο από πολλά χρόνια είπε ότι τη Δευτέρα, 12/1/87 ο Κατηγορούμενος του τηλεφώνησε και του ζήτησε να τον μεταφέρει με το αυτοκίνητο του για να βρει δουλειά, πράγμα το οποίο έγινε το απόγευμα της ημέρας εκείνης. Την Τετάρτη το απόγευμα, 25 14/1/87 ο Κατηγορούμενος έκαμε την ίδια παράκληση και πάλιν στο μάρτυρα και ενώ βρίσκονταν στο αυτοκίνητο του μάρτυρα Νίκου Νικολάου με κατεύθυνση προς τη βιομηχανική περιοχή Λατσιών, άρχισαν να συζητούν 30 για την κακή τους οικονομική κατάσταση και ο Κατηγορούμενος εισηγήθηκε στο μάρτυρα να πάνε στη Λεμεσό όπου έμενε μια γυναίκα μόνη της, η οποία είχε πληροφορίες ότι είχε μεγάλο χρηματικό ποσό στο σπίτι της για να το κλέψουν. Ο μάρτυρας συμφώνησε με τον Κα- 35 τηγορούμενο και έτσι το ταξίδι προς ανεύρεση δουλειάς διακόπηκε και επέστρεψαν στη Λευκωσία, αφού

έδωσαν ραντεβού να συναντηθούν σε χωράφι κοντά
 στο σπίτι της μνηστής του Κατηγορούμενου. Το βράδυ
 της ίδιας νύχτας γύρω στις 6.30, σύμφωνα με τη μαρτυ-
 ρία του Νικολάου, αυτός τήρησε το ραντεβού και πήγε
 με το αυτοκίνητο της θείας του το οποίο είχε στην κα- 5
 τοχή του για επιδιορθώσεις, υπ' αρ. ΗΥ 789, και περι-
 μενε τον Κατηγορούμενο στο σημείο που όρισαν. Ενώ
 ήταν εκεί πρόσεξε το μικρό αδελφό της αρραβωνιαστι-
 κιάς του Κατηγορούμενου να οδηγά τη μοτοσυκλέττα
 που χρησιμοποιούσε για κούρσες ο Κατηγορούμενος. 10
 Τον πρόσεξε να χάνει τον έλεγχό της και να συγκρούε-
 ται με σταθμευμένο αυτοκίνητο που βρισκόταν στη
 γωνία του δρόμου. Στην περιοχή μαζεύτηκε κόσμος και
 ακολούθως έφτασε και ο Κατηγορούμενος στον οποίον
 ο μάρτυρας εξιστόρησε τα του δυστυχήματος. Ακολού- 15
 θως, αφού τον έβαλε στο αυτοκίνητό του τον οδήγησε
 στο σύλλογο ΑΣΠΙΔΑ όπου βρισκόταν ο πεθερός του
 Κατηγορούμενου για να τον πληροφορήσουν για το
 ατύχημα το οποίο και έκαμαν, και μετά επέστρεψαν και
 πάλι στη σκηνή του ατυχήματος. Ως εκ τούτου, όπως 20
 ανέφερε ο Νικολάου, ο Κατηγορούμενος του είπε ότι η
 επιχείρησή τους στη Λεμεσό αναβάλλετο για την επόμε-
 νη μέρα, το δε ραντεβού για την επόμενη μέρα ήταν για
 τις 5.30 το απόγευμα σε μέρος κοντά στην εκκλησία
 Μακαρίου στη Δασούπολη. Μετά το μεσημέρι της επο- 25
 μένης 15/1/87 ο Κατηγορούμενος έφερε τη μοτοσυκλέτ-
 τα του στο γκαράζ του μάρτυρα για επιδιορθώσεις
 όπου και η μοτοσυκλέττα είχε αποσυναρμολογηθεί
 μέχρι τις 4.30. Το βράδυ της ίδιας μέρας μεταξύ 5.30
 και 6.00 ο Νικολάου περίμενε στο μέρος του ραντεβού 30
 και ο Κατηγορούμενος έφτασε πεζός κρατώντας ένα
 πλαστικό μαύρο δοχείο στο οποίο περιείχετο βενζίνη,
 το οποίο και απέκρυσε σε σωρό από χώματα και πέ-
 τρες απ' όπου προηγουμένως είχε δώσει στο μάρτυρα
 κρυμμένο παντελόνι πράσινο και τρικό γκριζο για να 35
 φορέσει κατά τη διάρκεια της επιχείρησης. Τα δυο
 άτομα ξεκίνησαν για τη Λεμεσό με το αυτοκίνητο ΗΥ
 789, κατόπιν δε οδηγών του Κατηγορούμενου, ο μάρ-
 τυρας τον οδήγησε σε χωματόδρομο προς το φράκτη
 Αθαλάσσας όπου και σταμάτησε. Ο Κατηγορούμενος 40

κατέβηκε από το αυτοκίνητο μόνος και επέστρεψε σε 5
περίπου λεπτά κρατώντας μια μεγάλη κίτρινη τσάντα,
η οποία είναι τεκμήριο στο Δικαστήριο. Η διαδρομή
5 συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια της ο μάρτυρας τον
ρώτησε τι περιείχε η τσάντα και ο Κατηγορούμενος
είπε ότι ήταν κάτι για την ασφάλειά τους, όταν δε άνοι-
ξε την τσάντα έβγαλε από μέσα ένα αυτόματο όπλο
τύπου καλασνίκωφ. Η τσάντα δε όπως αντελήφθηκε ο
10 Νικολάου περιείχε και άλλα αντικείμενα. Σε κάποιο
στάδιο της διαδρομής το αυτοκίνητο σταμάτησε να
προχωρά και, όπως ο Νικολάου ανέφερε, υποψιάστηκε
ότι πιθανό να είχε μπει υγρασία στο διανομέα λόγω του
ότι στο δρόμο του φράκτη της Αθαλάσσας υπήρχαν
15 νερά. Όταν άνοιξε τη μηχανή διαπίστωσε ότι δεν επρό-
κειτο για υγρασία. Καθάρισε το διανομέα και το αυτο-
κίνητο ξαναξεκίνησε. Μέχρις ότου φθάσουν στη Λεμε-
σό το ίδιο συνέβηκε ακόμα μια φορά. Όταν έφθασαν
στη Λεμεσό στην περιοχή Λινόπετρας ο Κατηγορούμε-
νος του έδωσε οδηγίες από πού να περάσει και του
20 έδειξε το σπίτι της γυναίκας που θα λήστευαν, πρόσε-
ξαν όμως ότι έξω από το σπίτι της υπήρχε αυτοκίνητο
σταματημένο και άλλο μέσα στο γκαράζ και αντελήφθη-
καν ότι πρέπει η γυναίκα να είχε επισκέπτες. Ως εκ τού-
του οδήγησαν το αυτοκίνητο στην αυλή παρακείμενου
25 σχολείου, το στάθμευσαν και έσβησαν τα φώτα. Η
σκηνή της οικίας του θύματος Μαίρης Τελώνη, του
σχολείου και η γύρω περιοχή φαίνονται σε σχέδια και
φωτογραφίες που έχουν κατατεθεί ενώπιόν μας σαν
τεκμήρια.

30 Κατηγορούμενος και μάρτυρας κατέβηκαν από το
αυτοκίνητο, παίρνοντας την τσάντα με τον οπλισμό. Ο
Κατηγορούμενος κρατούσε το αυτόματο όπλο που
αφαίρεσε από την τσάντα και φορώντας μάσκες και γά-
ντια κουζίνας προχώρησαν προς την πίσω πλευρά του
35 σπιτιού της Μαίρης Τελώνη. Εκεί διαπίστωσαν πράγ-
ματι ότι υπήρχαν επισκέπτες διότι ακούονταν ομιλίες,
ο δε μάρτυρας είπε στον Κατηγορούμενο ότι εν όψει
του γεγονότος τούτου θα έπρεπε να εγκαταλείψουν την
επιχείρησή τους, αλλά ο Κατηγορούμενος εισηγήθηκε

να περιμένουν. Μετά από αυτό επέστρεψαν κάτω από
 δέντρο που βρισκόταν έξω από το περίφραγμα της
 αυλής του σχολείου. Ο Κατηγορούμενος ξαναπήγε στο
 σπίτι και επέστρεψε λέγοντας ότι οι επισκέπτες έφυγαν.
 Ο μάρτυρας αντιλήφθηκε και το αυτοκίνητο που βρι- 5
 σκόταν έξω από το σπίτι της Τελώνη να αναχωρεί και
 μαζί ξαναεπέστρεψαν στο σπίτι της Τελώνη. Ο Κατηγο-
 ρούμενος του ζήτησε να κτυπήσει την πίσω πόρτα της
 κουζίνας και του είπε όταν η γυναίκα ανοίξει να βάλει
 το πόδι του για να εμποδίσει κλείσιμο της πόρτας για 10
 να ορμήσουν μέσα. Όταν κτύπησε την πόρτα όμως η
 γυναίκα δεν άνοιξε. Ενώ βρισκονταν στην αυλή άκου-
 σαν το τηλέφωνο να κτυπά και ο μάρτυρας παρακίνησε
 τον Κατηγορούμενο και πάλι να φύγουν, εκείνος όμως
 εισηγήθηκε να παν από την μπροστινή πόρτα, το οποίο 15
 και έκαναν. Ενώ ο Κατηγορούμενος ετοιμαζόταν να
 ανεβεί στη βεράντα άνοιξε η μπροστινή πόρτα και εμ-
 φανίστηκε μια γυναίκα, μόλις όμως είδε τον Κατηγο-
 ρούμενο με το όπλο και τη μάσκα έκλεισε αμέσως την
 πόρτα και άρχισε να καλεί σε βοήθεια. Ο μάρτυρας φο- 20
 βήθηκε και έφυγε τρέχοντας προς το αυτοκίνητο που
 ήταν μέσα στην αυλή του σχολείου, προτού όμως μπει
 στο αυτοκίνητο άκουσε γυαλιά να σπάζουν και μετά
 από λίγο αριθμό πυροβολισμών. Ξεκίνησε το αυτοκίνη-
 το του, έκαμε ένα κύκλο μέσα στην αυλή του σχολείου 25
 για να βγει από την έξοδο αλλά έκαμε λάθος και βρέθη-
 κε σε αδιέξοδο μεταξύ των κτιρίων και του κήπου του
 σχολείου. Με πεισινή ταχύτητα βγήκε από το αδιέξοδο
 και πην ώρα εκείνη είδε τον Κατηγορούμενο να τρέχει
 προς το μέρος του κρατώντας στο ένα χέρι το όπλο και 30
 στο άλλο τη μάσκα. Άνοιξε την μπροστινή πόρτα και
 έκατσε δίπλα του. Ο μάρτυρας τον ρώτησε "γιατί την
 έπαιξες"; και αυτός του απάντησε "έβγαλε μου τη
 μάσκα και εδάγκωσε με πάνω στο χέρι". Μόλις βγήκε
 από την αυλή του σχολείου πρόσεξε πίσω του φάτα αυ- 35
 τοκινήτου που τους καταδίωκε και ο Κατηγορούμενος
 αμέσως έβγαλε το κορμί του έξω από το παράθυρο του
 αυτοκινήτου και προτάσσοντας το όπλο έριξε μια ριπή
 προς τα πίσω. Ο μάρτυρας οδήγησε το αυτοκίνητο μα-
 κρυνά από τη σκηνή και προς τον παραλιακό δρόμο της 40

Λεμεσού και μετά στο νέο δρόμο Λεμεσού-Λευκωσίας.

Κατά τη διάρκεια της διαδρομής της επιστροφής το αυτοκίνητο χάλασε και πάλι μερικές φορές ώσπου στο τέλος, κοντά στη γέφυρα του Ψεματισμένου ήταν αδύνατο να επιδιορθωθεί. Ως αποτέλεσμα, Κατηγορούμενος και μάρτυρας πήδηξαν το περίφραγμα του νέου δρόμου και σε κάποιο σημείο μέσα στα χωράφια άλλαξαν τα ρούχα τους, τα έβαλαν στην γκρίζα τσάντα που κρατούσε ο μάρτυρας και επέστρεψαν στο δρόμο όπου σταμάτησαν διερχόμενο ταξί το οποίο τους μετάφερε στη Λευκωσία. Μέσα στο ταξί ο μόνος που μιλούσε και ζήτησε και τσιγάρο από τον οδηγό ήταν ο Μ.Κ. 1, Νικολάου, ενώ ο Κατηγορούμενος παράμεινε σιωπηλός. Μετά τα φώτα της βιομηχανικής περιοχής Στροβόλου ο Κατηγορούμενος έκαμε νόημα στο μάρτυρα να πει στον οδηγό του ταξί να τους αφήσει ο οποίος και τους άφησε εκεί. Αφού και πάλι πέρασαν πάνω από το περίφραγμα του δρόμου και μέσα από τα χωράφια έφθασαν στο σημείο όπου προηγουμένως ο Κατηγορούμενος είχε αφήσει το δοχείο με τη βενζίνη και αφού έβαλαν όλα τα ρούχα που φορούσαν κατά τη διάρκεια της επιχείρησης καθώς και τα παπούτσια σε σωρό, τα περιβρέξε ο Κατηγορούμενος με τη βενζίνη που περιείχετο στο πιο πάνω δοχείο, έριξε και το δοχείο πάνω από το σωρό και άναψε τη βενζίνη για να τα κάψουν. Ευθύς μόλις άναψε η φωτιά και οι δυο αναχώρησαν από τη σκηνή και πήγαν σε περιοχή κοντά στο συνοικισμό Στροβόλου όπου έκρυψαν τις τσάντες κάτω από θάμνους. Ο μάρτυρας Νικολάου εξέφραζε διαρκώς την ανησυχία του ότι κάποιος θα πρέπει να είχε πάρει τον αριθμό του αυτοκινήτου τους και ότι θα τους εύρισκε η αστυνομία, πράγμα το οποίο πίστευε ακόμα περισσότερο μετά που πρόσεξε ότι στην είσοδο της Λευκωσίας ενώ έρχονταν με το ταξί υπήρχαν ένοπλοι αστυνομικοί οι οποίοι έλεγχαν τα διερχόμενα αυτοκίνητα. Για να καθησυχαστεί ο Νικολάου ο Κατηγορούμενος του εισηγήθηκε να τηλεφωνήσουν στο σπίτι του και στις αρραβωνιαστικιάς του για να δουν αν τους εξήτησε καθόλου η αστυνομία. Δοκίμασε από θάλαμο στο συνοικισμό

- Στρόβολος, αλλά ήταν χαλασμένος και έτσι πήγαν σε άλλο θάλαμο απ' όπου ο μάρτυρας τηλεφώνησε στο σπίτι του. Το τηλέφωνο δεν απαντήθηκε και έτσι υποψιάστηκε ότι η μητέρα του θα κοιμόταν. Ακολούθως τηλεφώνησε στο σπίτι της αρραβωνιαστικιάς του Κατηγορούμενου και ζήτησε τον ίδιο. Εκείνη του είπε ότι δεν ήταν μέσα και τον ρώτησε αν δεν ήταν μαζί του διότι της είχε πει προτού φύγει από το σπίτι ότι θα τον συναντούσε. Επίσης τον πληροφόρησε ότι τον ζήτησε και κάποιος Κοτσώνης. Μετά τα τηλεφωνήματα πήγαν προς το σπίτι της αρραβωνιαστικιάς του Κατηγορούμενου και καθ' οδόν ο τελευταίος εισηγήθηκε, για να καθησυχάσει τον Νικολάου, να βρουν αυτοκίνητο για να ρυμουλκήσουν το ΗΥ 789. Ο Κατηγορούμενος του είπε ότι θα πήγαινε στο σπίτι να κάμει μπάνιο και επειδή ο μάρτυρας θα χρειαζόταν τουλάχιστον 20 λεπτά για να πάει στο σπίτι του συντάξιου του να φέρει αυτοκίνητο συμφώνησαν να συναντηθούν σε μισή ώρα στο χωράφι έξω από το σπίτι της αρραβωνιαστικιάς του Κατηγορούμενου για να ρυμουλκήσουν το αυτοκίνητο. Ακολούθως ο μάρτυρας πήγε στο σπίτι του συντάξιου και του πατέρα του όπου τον πληροφόρησαν ότι τον είχε γυρέψει η αστυνομία. Τότε ο μάρτυρας τους είπε να ειδοποιήσουν την αστυνομία να έλθουν να τον πάρουν." 5
10
15
20
- Η εκδοχή της Υπεράσπισης ήταν ότι το πρόσωπο που συνόδευε το Νικολάου στη Λεμεσό και συμμετείχε στην όλη επιχείρηση δεν ήταν ο εφεσείων. Σχετικό με την εκδοχή αυτή ήταν το άλλοθι που ο εφεσείων πρόβαλε στη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας. 25
- Η κοινή θέση της Κατηγορούσας Αρχής και της Υπεράσπισης ότι η μαρτυρία του Νίκου Νικολάου ήταν μαρτυρία συναυτουργού, υιοθετήθηκε ρητά από το Κακούργιοδικείο το οποίο αναφέρθηκε στην απόφασή του στη νομική πτυχή του θέματος αυτού και πρόσθεσε τα εξής: 30
- "Έχοντας υπόψη τις ανωτέρω αρχές δεν έχουμε κανένα ενδοιασμό να πούμε ότι ο Νίκος Νικολάου στην περίπτωση αυτή είναι πράγματι συναυτουργός. Έχο- 35

5 ντας υπόψη την εντύπωση που μας έκαμε ο Νικολάου στο εδώλιο και όλες τις παρατηρήσεις μας πιο πάνω για τη μαρτυρία του και εξετάζοντας τη μαρτυρία αυτή υπό το φως της ολότητας της ενώπιόν μας μαρτυρίας και εν όψει όλων των ευρημάτων μας, αφού έχουμε προειδοποιήσει τους εαυτούς μας για τον κίνδυνο ότι η μαρτυρία ενός συναυτουργού μπορεί να είναι σπιλωμένη και να επηρεάζεται από τη σχέση του με το έγκλημα και ως εκ τούτου να είναι επικίνδυνο να βασίζεται κανένας στη μαρτυρία αυτή χωρίς ενίσχυση, είμαστε της γνώμης πέρα από κάθε αμφιβολία ότι μπορούμε να δεχτούμε τη μαρτυρία του Νίκου Νικολάου και να βασιστούμε και να στηριχτούμε στη μαρτυρία αυτή χωρίς ενίσχυση. Ως εκ τούτου περιιτεύει να εξετάσουμε καν αν θα υπήρχε στην υπόθεση, αν το ζητούσαμε, οποιαδήποτε ενισχυτική μαρτυρία (βλ. υπόθεση *Περιστιάνη* (ανωτέρω))."

Ακολουθως το Κακουργιοδικείο κάμνει το πιο κάτω εύρημα:

20 "Βασιζόμενοι λοιπόν στη μαρτυρία του Νικολάου και δεχόμενοι την εξιστόρηση των γεγονότων η οποία περιέχεται σ' αυτή ως ορθή βρίσκουμε ότι τα γεγονότα της εγκληματικής αυτής επιχείρησης διαδραματίστηκαν όπως ακριβώς τα περιγράφει ο Νίκος Νικολάου και ότι
25 ο Κατηγορούμενος ήταν το πρόσωπο το οποίο ήταν μαζί του και έμεινε πίσω στην οικία της Τελώνη όταν ο Νικολάου προχώρησε προς το αυτοκίνητό του και ότι αυτός πυροβόλησε και φόνευσε το θύμα με το αυτόματο τύπου καλασνίκωφ, το οποίο είναι τεκμήριο ενώπιόν μας, και αργότερα πυροβόλησε κατά του Λουκά Αριστείδου Χαραλάμπους κατά την προσπάθεια διαφυγής τους."

35 'Όπως έχουμε ήδη αναφέρει το βασικό παράπονο του εφεσεϊόντα είναι ότι η καταδίκη του που βασίστηκε στα ευρήματα του Κακουργιοδικείου που αναφέρονται στο πιο πάνω απόσπασμα της απόφασής του είναι ανασφαλής, και θα πρέπει, επομένως να ακυρωθεί. Μια πτυχή του

βασικού αυτού παραπόνου αναφέρεται στο περιεχόμενο
 και την έκταση της προειδοποίησης που οι Δικαστές του
 Κακουργιοδικείου έκαναν στους εαυτούς τους για τους
 κινδύνους που ενυπάρχουν στη μαρτυρία συναυτουργού
 πριν αποφασίσουν να αποδεχτούν και να βασίσουν την 5
 καταδίκη του εφεσείοντα πάνω στη χωρίς ενίσχυση μαρτυ-
 ρία του μάρτυρα Νίκου Νικολάου. Η θέση του εφεσείοντα
 επί του προκειμένου είναι ότι η προειδοποίηση όπως αυτή
 διατυπώνεται στο πιο πάνω απόσπασμα της απόφασης
 του Κακουργιοδικείου είναι ανεπαρκής και υποδηλώνει 10
 ότι το Κακουργιοδικείο δεν είχε συνειδητοποιήσει το μέ-
 γεθος του κινδύνου πριν καταλήξει στην απόφασή του να
 βασίσει την καταδίκη του εφεσείοντα πάνω στη μαρτυρία
 του συναυτουργού Νίκου Νικολάου. Για υποστήριξη του
 ισχυρισμού του για την ανεπάρκεια της προειδοποίησης 15
 στην παρούσα υπόθεση, ο ευπαίδευτος δικηγόρος του εφε-
 σείοντα επικαλέστηκε την Αγγλική υπόθεση *R. v. Price*
 [1968] 2 All E.R. 282, στην οποία αποφασίστηκε ότι η συ-
 γκεκριμένη διατύπωση της καθοδήγησης που ο Άγγλος Δι-
 καστής είχε κάμει προς τους ενόρκους αναφορικά με την 20
 αποδοχή μαρτυρίας συναυτουργού χωρίς ενίσχυση ήταν
 ανεπαρκής γιατί, μεταξύ άλλων, η προειδοποίηση
 (warning) για τους κινδύνους που συνεπάγεται η αποδοχή
 αυτή δεν περιλάμβανε ρητή καθοδήγηση ότι οι ένορκοι
 όφειλαν να μην βασίσουν την καταδίκη του κατηγορούμε- 25
 νου πάνω στη χωρίς ενίσχυση μαρτυρία της συναυτουρ-
 γού εκτός αν ήταν πεπεισμένοι ότι η συναυτουργός έλεγε
 την αλήθεια.

Υπάρχει βασική διαφορά μεταξύ της καθοδήγησης ανα-
 φορικά με το νόμο που ο δικαστής παρέχει στους ενόρ- 30
 κους που δεν είναι νομικοί και η οποία, ως εκ τούτου,
 πρέπει να είναι πλήρης όσο και ευκρινής ώστε να εξυπη-
 ρετείται ο σκοπός για τον οποίο γίνεται, που δεν είναι
 άλλος από την αποφυγή πλάνης περί το νόμο από μέρους
 των ενόρκων, και στην αναφορά μέσα στην απόφαση δι- 35
 καστή σε δίκη χωρίς ενόρκους στις νομικές αρχές, όπως
 είναι η ορθή προσέγγιση μαρτυρίας συναυτουργού χωρίς
 ενίσχυση, που καθοδηγούν το δικαστή στην επίλυση των
 επίδικων θεμάτων, γιατί στη δεύτερη αυτή περίπτωση,

5 όπως έχει λεχθεί στην υπόθεση *Καλλής ν. Δημοκρατίας*,
1961 Α.Α.Δ. 440, ο δικαστής θεωρείται ότι γνωρίζει τις
αρχές αυτές εκτός αν υπάρχουν μέσα στην απόφασή του
ενδείξεις περί του αντιθέτου. Η διαφορά αυτή έχει επιση-
μανθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο στην υπόθεση *Αδά-
μος Χαρίτωνος και άλλοι ν. Δημοκρατίας* (1971) 2 Α.Α.Δ.
40, στην οποία ο Δικαστής Τριανταφυλλίδης (όπως ήταν
τότε), είπε τα εξής στη σελ. 90:

10 "In deciding this issue it has to be borne in mind that
the manner of approach by an appellate Court to the
question as to whether or not there exists a misdirection
regarding the burden of proof in a judgment delivered in
15 a criminal case tried without a jury cannot be exactly the
same, due to the different nature of the respective
proceedings, as the manner of approach to the question
as to whether or not there exists such a misdirection in a
criminal case tried by a Judge sitting with a jury.

20 Though, of course, both a judgment delivered after a
trial without a jury and a summing-up to a jury have to
be examined as a whole and no fine distinctions should be
made between one set of words used and another, a
summing-up is to be scrutinized more strictly than a
25 judgment regarding the matter of the direction as to the
burden of proof; this is so because in the judgment there
is to be found both such direction as well as its actual
application by the trial Court, which can be ascertained
through perusing the reasoning in support of the verdict
30 of the Court (and in Cyprus such reasoning is essential
both by virtue of Article 30.2 of the Constitution and
section 113(1) of Cap. 155). In the case of a summing-up,
however, there should be left no doubt that it was such as
to convey to the jury the proper direction in a way
excluding any misunderstanding of it on their part,
35 because the verdict of a jury is not reasoned and, thus,
there is no means of finding out how the direction as to
the burden of proof affected their deliberations. I am,
therefore, of the view that expressions regarding the
burden of proof in a judgment may, in a proper case, be

construed more liberally and with less anxiety than corresponding expressions in a summing-up to a jury."

Από το πιο πάνω απόσπασμα προκύπτει ότι, σε αντίθεση με αντίστοιχες εκφράσεις που δικαστής χρησιμοποιεί στην καθοδήγησή του προς τους ενόρκους, εκφράσεις μέσα στο κείμενο δικαστικής απόφασης που αφορούν το θέμα του βάρους της απόδειξης σέ ποινικές υποθέσεις, βασική πτυχή του οποίου αποτελεί η συγκεκριμένη προειδοποίηση στην παρούσα υπόθεση, προσεγγίζονται από το Εφετείο με μεγαλύτερη επιείκεια και με λιγότερη αγωνία, και οι αποφάσεις των Αγγλικών Εφετείων περί του αντιθέτου δεν έχουν εφαρμογή στην Κύπρο στην οποία η απονομή της δικαιοσύνης γίνεται χωρίς τη συμμετοχή ενόρκων. Το παράπονο, επομένως, του εφεσείοντα για ανεπάρκεια της προειδοποίησης στο βαθμό που αναφέρεται στο περιεχόμενο και τον τρόπο διατύπωσής της μέσα στο απόσπασμα της απόφασης του Κακουργιοδικείου που έχουμε παραθέσει πιο πάνω, είναι νομικά αστήριχτο και το απορρίπτουμε με την προσθήκη ότι, κατά τη γνώμη μας, ο τρόπος διατύπωσης της προειδοποίησης στο κείμενο του πιο πάνω αποσπάσματος είναι υπό τας περιστάσεις επαρκής και ικανοποιητικός.

Το συμπέρασμά μας αυτό για τον επαρκή τρόπο διατύπωσης της αναγκαίας προειδοποίησης μέσα στο κείμενο της απόφασης του Κακουργιοδικείου είναι, βέβαια, άσχετο με το επόμενο ερώτημα που θα πρέπει να απαντήσουμε, αν δηλαδή, από το όλο κείμενο της απόφασης, προκύπτει ότι το Κακουργιοδικείο προσέγγισε ή όχι τη μαρτυρία του Νίκου Νικολάου με τον ενδεδειγμένο τρόπο, με την αναγκαία δηλαδή υπό τας περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης καχυποψία, έχοντας πάντοτε κατά νουν τους σοβαρούς κινδύνους που ενείχε η αποδοχή της χωρίς την ενίσχυση εκείνη που η νομολογία καθορίζει για άρση των κινδύνων αυτών. Το ερώτημα αυτό μας φέρνει στο κεντρικό σημείο της βασικής εισήγησης του ευπαίδευτου δικηγόρου του εφεσείοντα που αναφέρεται στο ανασφαλές του ευρήματος του Κακουργιοδικείου για την ενοχή του εφεσείοντα. Η θέση του κ. Πουργουρίδη επί του προκειμένου

είναι ότι, παρά το γεγονός της ρητής αναφοράς του Κακουργιοδικείου στην απόφασή του στις αρχές που καθορίζουν την ορθή προσέγγιση σε θέματα μαρτυρίας συναυτουργού, όπως αυτές εκτίθενται στην υπόθεση

5 *Χαράλαμπος Ζαχαρία ν. Δημοκρατίας*, 1962 Α.Α.Δ. 52, και παρά το γεγονός ότι, όπως αναφέρεται στο απόσπασμα της απόφασης που έχουμε ήδη παραθέσει, το Κακουργιοδικείο λέγει ότι εξέτασε τη μαρτυρία του συναυτουργού Νίκου Νικολάου υπό το φως του συνόλου της

10 μαρτυρίας ενώπιόν του μετά που προειδοποίησαν τους εαυτούς τους για τον κίνδυνο η μαρτυρία του να είναι σπλωμένη και να επηρεάζεται από τη σχέση του με το έγκλημα, στην πραγματικότητα το Κακουργιοδικείο δεν εξέτασε την αξιοπιστία της μαρτυρίας του ούτε με την αναγκαία καχυποψία, ούτε σε συσχετισμό με τη μαρτυρία

15 άλλων ανεξάρτητων μαρτύρων κατηγορίας, ούτε σε συσχετισμό με την ολότητα της μαρτυρίας ενώπιόν του. Τουναντίον, πρόσθεσε ο κ. Πουργουρίδης, προκύπτει καθαρά από το κείμενο της απόφασης ότι- (α) το εύρημα για την

20 αξιοπιστία της μαρτυρίας του Νίκου Νικολάου στηρίχτηκε αποκλειστικά στη δήθεν θαυμάσια και ανεπανάληπτη εντύπωση που ο Νίκος Νικολάου, ένας απόλυτα αναξιόπιστος, κατά την εισήγησή του, μάρτυρας προκάλεσε στο Κακουργιοδικείο από τη σταθερότητα των απαντήσεών

25 του και την όλη συμπεριφορά του στο εδώλιο του μάρτυρα, και - (β) το Κακουργιοδικείο, αφού αποφάνθηκε για την αξιοπιστία του Νικολάου με αναφορά στην πιο πάνω εντύπωση, χρησιμοποίησε τη μαρτυρία του σαν μέτρο κρίσης της αξιοπιστίας άλλων ανεξάρτητων μαρτύρων κατηγορίας των οποίων τη μαρτυρία απόρριψε σε όσα σημεία

30 αυτή ερχόταν σε αντίθεση με εκείνη του Νικολάου και που καθιστούσε φανερό ότι η μαρτυρία του Νικολάου ήταν αναξιόπιστη και ψευδής. Επιπρόσθετα, είπε ο κ. Πουργουρίδης, το Κακουργιοδικείο, στην προσπάθειά του να παρουσιάσει τη μαρτυρία του Νίκου Νικολάου ότι συνάδει με μαρτυρία άλλων μαρτύρων κατηγορίας που κλήθηκαν

35 σαν ειδικοί εμπειρογνώμονες, έκαμε ευρήματα με βάση τη μαρτυρία των τελευταίων που δε δικαιολογούνται από αυτή.

Για υποστήριξη του ισχυρισμού (α) ανωτέρω ο κ. Πουρ-
γουρίδης μας ανάγνωσε το πιο κάτω απόσπασμα από την
απόφαση του Κακουργιοδικείου στο οποίο γίνεται για
πρώτη φορά αξιολόγηση της μαρτυρίας της Κατηγορού-
σας Αρχής. Στη σελ. 976 των πρακτικών το Κακουργιοδι- 5
κείο λέγει τα εξής:

"Στρεφόμενοι τώρα να εξετάσουμε τη μαρτυρία του
Νίκου Νικολάου επιθυμούμε να αναφέρουμε ευθύς εξ
αρχής ότι ο μάρτυρας αυτός μας έκαμε εξαιρετική εντύ-
πωση στο εδώλιο του μάρτυρα. Δε θα ήταν υπερβολή να 10
πούμε ότι παρά την πολύχρονη πείρα μας σε υποθέσεις
αυτού του είδους είναι από τις λίγες φορές που μάρτυ-
ρας μας έχει εντυπωσιάσει τόσο ευνοϊκά. Σταθερός
στις απαντήσεις του, ουδέποτε απόλυτος εκτός όπου
ήταν σίγουρος για κάτι, ακλόνητος στην αντεξέταση 15
και λογικός στις απαντήσεις του εντυπωσίασε ακόμα
και την υπεράσπιση και μας κάλεσε ο ευπαίδευτος συ-
νήγορος της υπεράσπισης να απορρίψουμε τη μαρτυρία
του διότι αυτή και μόνο η σταθερότητά του δείχνει προ-
κατασκευασμένη μαρτυρία." 20

Για υποστήριξη του ισχυρισμού (β) ανωτέρω, ο κ.
Πουργουρίδης μας παρέπεμψε στα πιο κάτω αποσπάσμα-
τα από την απόφαση του Κακουργιοδικείου, που αναφέ-
ρονται στον τρόπο αντιμετώπισης ελιχειρημάτων της
Υπεράσπισης στην πρωτόδικη διαδικασία ότι η μαρτυρία 25
του Νικολάου ήταν αναξιόπιστη και ψευδής γιατί ερχόταν
σε αντίθεση με αξιόπιστη μαρτυρία ανεξάρτητων μαρτύ-
ρων της Κατηγορούσας Αρχής. Αναφορικά με το μάρτυρα
κατηγορίας Κλείτο Αντωνιάδη, τον οδηγό ταξί που μετά-
φερε στη Λευκωσία το Νίκο Νικολάου και το συννενοχό 30
του το βράδυ του φόνου από το σημείο του δρόμου Λεμε-
σού-Λευκωσίας που είχε εγκαταλειφθεί χαλασμένο το αυ-
τοκίνητο ΗΥ 789, το σχετικό απόσπασμα είναι στη σελ.
978 των πρακτικών και έχει ως εξής (η υπογράμμιση είναι
δική μας): 35

"Είναι γεγονός ότι η μαρτυρία του Νικολάου ότι
αυτός μπήκε στο ταξί πρώτος κρατώντας την γκρίζα

5 - τσάντα και ο Κατηγορούμενος ακολούθησε με την κίτρινη έρχεται σε σύγκρουση με τη μαρτυρία του οδηγού του ταξί, ο οποίος κατάθεσε ότι εκείνος που μπήκε πρώτος στο αυτοκίνητο ήταν ο πιο ψηλός από τους δυο και κρατούσε την κίτρινη τσάντα και κάθισε ακριβώς πίσω του και ότι ο 2ος ήταν ο χαμηλότερος με την γκριζα τσάντα.

10 Έχοντας δει το Νικολάου και τον Κατηγορούμενο στο εδώλιο, είναι γεγονός ότι ο Κατηγορούμενος είναι περίπου 1 ίντσα ψηλότερος του Νικολάου. Λαμβάνοντας όμως υπόψη κάτω από ποιές συνθήκες και για πόσο χρόνο είχε την ευκαιρία να δει τα δυο αυτά πρόσωπα ο οδηγός του ταξί όταν βρίσκονταν όρθιοι έξω από το αυτοκίνητο ως επίσης και το γεγονός ότι ήταν 15 σκοτεινά την ώρα εκείνη και το ότι δεν είχε κανένα ιδιαίτερο λόγο να θυμάται λεπτομέρειες τη στιγμή αυτή και *εν όψει και της αξιοπιστίας με την οποία πιστώνουμε το Νίκο Νικολάου* επί του σημείου αυτού και της έλλειψης οποιουδήποτε λόγου ή ανάγκης να ψευσθεί ο Νικολάου ως προς το ποιός κρατούσε την κίτρινη τσάντα, 20 αποδεχόμαστε τη μαρτυρία του Νικολάου, όντας βέβαιοι ότι ο οδηγός του ταξί θα πρέπει να λανθάνεται στο σημείο αυτό."

25 Ο χρόνος που χρειάστηκε ο Νίκος Νικολάου, που είναι μηχανικός μοτοσυκλετών, για την επιδιόρθωση σε δυο διαδοχικές περιπτώσεις της βλάβης που ομολογουμένως επεσυνέβηκε στο αυτοκίνητο ΗΥ 789, μάρκας AUDI, στη διάρκεια του ταξιδιού από τη Λευκωσία στη Λεμεσό για 30 διάπραξη της ένοπλης ληστείας, αποτέλεσε ένα από τα αμφισβητούμενα γεγονότα και το σχετικό εύρημα του Κακουργιοδικείου ενείχε μεγάλη σημασία για την Υπεράσπιση της οποίας βασική θέση ήταν ότι, λαμβανομένης υπόψη της εκδοχής του Νίκου Νικολάου αναφορικά με το χρόνο που προσήλθε ο εφεσείων στον καθορισμένο χώρο στη 35 Λευκωσία για αναχώρηση με το αυτοκίνητο ΗΥ 789 για τη Λεμεσό, το χρόνο άφιξής τους στη Λεμεσό, το χρόνο διακοπής του ταξιδιού για την παραλαβή από τον εφεσεϊόντα της κίτρινης τσάντας με τον οπλισμό, της μαρτυρίας

που προσήχθηκε από τη Δημοκρατία σχετικά με το χρόνο της διαδρομής από το σημείο αναχώρησης στη Λευκωσία μέχρι την κατοικία της Μάιρης Τελώνη στη Λεμεσό και το χρόνο που καταναλώθηκε για την επιδιόρθωση της βλάβης του αυτοκινήτου στις δυο περιπτώσεις που είχε συμβεί, 5 και που ήταν σαράντα συνολικά λεπτά, σύμφωνα με τη γνώμη επί του προκειμένου που εξέφρασε ο μάρτυρας κατηγορίας ειδικός εμπειρογνώμονας επί σχετικών θεμάτων μηχανολόγος Ανδρέας Ακκελίδης, ο χρόνος δεν ήταν αρκετός για την έγκαιρη άφιξη του εφεσεύοντα στον τόπο του εγκλήματος, και επομένως ο Νικολάου πρέπει να έλεγε ψέματα όταν ισχυρίστηκε ότι συνοδός του στο ταξίδι για τη Λεμεσό ήταν ο εφεσεύων εν όψει και της ώρας μέχρι της οποίας ο εφεσεύων βρισκόταν στο σπίτι της αρραβωνιαστικιάς του, σύμφωνα με τη μαρτυρία της. 10 Η αντίκρουση της μαρτυρίας του Ανδρέα Ακκελίδη κατέστη έτσι αναγκαία από πλευράς της Κατηγορούσας Αρχής για την επιτυχή αντίκρουση του επιχειρήματος της Υπεράσπισης. Για το σκοπό αυτό η Δημοκρατία κάλεσε σαν επιπρόσθετο μάρτυρα άλλο ειδικό εμπειρογνώμονα, το Μιχαλάκη Μίτλετον, Τεχνικό Διευθυντή του γκαράζ των αυτοκινήτων AUDI, ο οποίος εξέφρασε τη γνώμη ότι ο χρόνος για την επιδιόρθωση της συγκεκριμένης βλάβης που είχε συμβεί στο αυτοκίνητο ήταν ένα έως δυο λεπτά στην κάθε περίπτωση, αντί είκοσι λεπτά που κατάθεσε ο 15 μάρτυρας Ακκελίδης. Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να αναφερθεί ότι ο Νίκος Νικολάου δε ρωτήθηκε ούτε εξέφρασε γνώμη αναφορικά με το χρόνο που καταναλώθηκε για να επιδιορθώσει τη βλάβη. Ο τρόπος με τον οποίο το Κακουργιοδικείο αξιολόγησε τις πιο πάνω μαρτυρίες φαίνεται στο πιο κάτω απόσπασμα από την απόφαση στη σελ. 20 980 των πρακτικών:

“Έχοντας υπόψη τη μαρτυρία που δόθηκε ενώπιόν μας από το Νικολάου και άλλους ειδικούς αναφορικά με τη βλάβη, βρίσκουμε ότι δεν πρέπει η επιδιόρθωση του αυτοκινήτου σε καθεμιά από τις δυο περιπτώσεις να έπαιρνε πάνω από 5-6 λεπτά και, εν πάση περιπτώσει, αποδεχόμαστε τη μαρτυρία του Νικολάου πάνω στο θέμα της βλάβης που είναι αρκετά καθαρή και δεν 35

συγκρούεται στην ουσία της με εκείνη των άλλων μαρτύρων.

5 Ως εκ των ανωτέρω είμαστε πεπεισμένοι από την όλη μαρτυρία ενώπιόν μας, από τον τρόπο με τον οποίο έδωσε τη μαρτυρία του ο Νικολάου και από την εξαιρετική εντύπωση που μας έκαμε στο εδώλιο του μάρτυρα ότι πρόκειται περί ενός καθ' όλα αξιόπιστου μάρτυρα."

10 Είναι φανερό ότι το εύρημα του Κακουργιοδικείου ότι ο χρόνος που είχε καταναλωθεί για να επιδιορθωθεί η βλάβη στο αυτοκίνητο ήταν 5-6 λεπτά στην κάθε περίπτωση είναι αυθαίρετο, όπως ορθά παραδέχτηκε ο ευπαιδευτος δικηγόρος της εφεσίβλητης Δημοκρατίας, και ότι δεν υποστηρίζεται από οποιαδήποτε μαρτυρία. Είναι επίσης
15 φανερό ότι το εύρημα αυτό δε συνοδεύεται από οποιαδήποτε αιτιολογία και ότι τελικά οδήγησε το Κακουργιοδικείο στο συμπέρασμα ότι η μαρτυρία του Νικολάου δε συγκρούεται με εκείνη των άλλων μαρτύρων με επακόλουθο την απόρριψη του επιχειρήματος της Υπεράσπισης ότι
20 η μαρτυρία του Νικολάου ήταν αναξιόπιστη.

Ο ευπαιδευτος δικηγόρος της Δημοκρατίας αρνήθηκε ότι το κείμενο της απόφασης, εξεταζόμενο στο σύνολό του, αποκαλύπτει οποιαδήποτε πλάνη ή λάθος στον τρόπο με τον οποίο το Κακουργιοδικείο προσέγγισε τη μαρτυρία
25 του συναυτουργού Νίκου Νικολάου και απέδωσε οποιαδήποτε τυχόν δημιουργία εκ πρώτης όψεως εντυπώσεων περί του αντιθέτου αποκλειστικά στη δομή ή αρχιτεκτονική της απόφασης, η οποία θα πρέπει ως εκ τούτου και βάσει της νομολογίας (βλ. *Αδάμος Χαρίτωνος και άλλοι*
30 *ν. Δημοκρατίας* (1971) 2 Α.Α.Δ. 40), να αγνοηθεί. Ο κ. Κυπριανού, επέμενε ότι προσεκτική εξέταση της πρωτόδικης απόφασης οδηγεί αναπόφευκτα στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει οποιαδήποτε ουσία στο παράπονο του εφεσείου-
35 ντα, ότι η απόφαση περιέχει ευρήματα τα οποία μας υπόδειξε, στα οποία περιλαμβάνεται το ψευδές άλλοθι του εφεσείου, τα οποία μπορεί να θεωρηθούν ότι παρέχουν την απαιτούμενη από την καθιερωμένη πρακτική ενισχυτι-

κή μαρτυρία εκείνης του συναυτουργού, τα οποία το Εφετείο, κατά την εισήγησή του, μπορεί και πρέπει να αποφανθεί ότι αποτελούν ενισχυτική μαρτυρία (corroboration) της μορφής και έκτασης που καθορίζει η νομολογία. Διαξενκτικά και σε περίπτωση που το Εφετείο σχηματίζει τη γνώμη ότι οποιοδήποτε ζήτημα που έχει εγερθεί στην έφεση μπορούσε να αποφασισθεί υπέρ του εφεσεϊόντα, ο κ. Κυπριανού εισηγείται ότι το Εφετείο μπορεί και πρέπει να εφαρμόσει την επιφύλαξη του άρθρου 145(1) (β)* του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, Κεφ, 155 και να απορρίψει την έφεση.

Το βασικό ζήτημα που εγείρεται στην παρούσα έφεση είναι ο τρόπος με τον οποίο το Κακουργιοδικείο προσέγγισε τη μαρτυρία του συναυτουργού Νίκου Νικολάου ο οποίος, όπως αποκαλύπτει η δική του αφήγηση των γεγονότων στο εδώλιο του μάρτυρα, είναι οπωσδήποτε άνθρωπος με πολύ χαμηλή ηθική υπόσταση. Θεληματικά συμμετέσχε σε μια εκστρατεία για τη διάπραξη του αποτρόπαιου εγκλήματος της ένοπλης ληστείας μιας ανυπεράσπιστης γυναίκας μέσα στο ίδιο της το σπίτι στο οποίο ζούσε μόνη με το μικρό κοριτσάκι της. Εισήλθε για το σκοπό αυτό

* "145. Εν τη εκδικάσει εφέσεως κατά καταδίκης, το Ανώτατον Δικαστήριο, τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 153 του παρόντος Νόμου, δύναται:-

(α)

(β) να επιτρέψει την έφεσιν και ακυρώση την καταδικαστικήν απόφασιν εάν θεωρή ότι η καταδικαστική απόφασις έδει να ακυρωθή επί τω λόγω ότι ήτο, λαμβανομένης υπ' όψιν της προσαχθείσης αποδείξεως, αδικαιολόγητος ή ότι η απόφασις του εκδικάσαντος Δικαστηρίου έδει να ακυρωθή επί τω λόγω πλημμελούς αποφάσεως επί νομικού ζητήματος ή επί τω λόγω ότι υπήρξεν ουσιωδώς πλημμελής απονομή της δικαιοσύνης:

Νοείται ότι το Ανώτατον Δικαστήριο, ανεξαρτήτως της γνώμης αυτού ότι το εγειρόμενον εν τη εφέσει ζήτημα ήδύνατο να αποφασισθή υπέρ του εφεσεϊόντος, θέλει απορρίψει την έφεσιν εάν κρίνη ότι δεν προέκυψε πράγματι ουσιωδώς πλημμελής απονομή της δικαιοσύνης"

στην αυλή της οικίας του θύματος οπλισμένος με αυτόματο πυροβόλο όπλο με δυο σφαιροθήκες. Για πρόσωπα που καταφεύγουν σε τέτοιες φοβερές πράξεις, η σημασία του όρκου είναι κατά κανόνα πολύ μικρή. Όταν βρέθηκε αντιμέτωπος με την επικίνδυνη γι' αυτόν πραγματικότητα της εξασφάλισης από την αστυνομία μαρτυρίας ότι το αυτοκίνητο ΗΥ 789 ήταν το βράδυ του φόνου στην κατοχή του, ο Νικολάου αποφάσισε να μιλήσει στην αστυνομία. Είχε κάθε συμφέρον να μειώσει όσο το δυνατό περισσότερο τη δική του συμμετοχή στην όλη επιχείρηση. Η μαρτυρία του που ακολούθησε ήταν οπωσδήποτε σπιλωμένη από τη συμμετοχή του αυτή. Ήταν, υπό τας περιστάσεις, καθήκον του Κακουργιοδικείου να την προσεγγίσει με μεγάλη καχυποψία και χωρίς να του διαφεύγει το γεγονός ότι κατά κανόνα οι συναυτουργοί επιδεικνύουν στο εδώλιο του μάρτυρα σταθερότητα στις απαντήσεις τους η οποία οφείλεται στο γεγονός ότι αφηγούνται περιστατικά που έζησαν και η οποία, ως εκ τούτου, πιθανόν να μην ενέχει τη βαρύτητα που συνήθως ενέχει για άλλους μάρτυρες ως στοιχείο ενδεικτικό της αξιοπιστίας τους.

Έχουμε διεξέλθει με προσοχή το κείμενο της απόφασης του Κακουργιοδικείου με ειδική αναφορά στα αποσπάσματα που μας παρέπεμψαν οι ευπαιδευτοί δικηγόροι των δυο πλευρών. Η εντύπωση που σχηματίσαμε είναι ότι το Κακουργιοδικείο δεν προσέγγισε τη μαρτυρία του Νίκου Νικολάου με την πρέπουσα επιφύλαξη και καχυποψία και ότι απέδωσε μεγαλύτερη βαρύτητα από όση άξιζε στη σταθερότητα που επέδειξε στις απαντήσεις του ως στοιχείο ενδεικτικό της αξιοπιστίας της μαρτυρίας του. Σε μια τουλάχιστο περίπτωση η αξιοπιστία του Νικολάου ρητά θεωρήθηκε σαν δεδομένη σε βαθμό που χρησιμοποιήθηκε σαν μέτρο κρίσης και ελέγχου της αξιοπιστίας του ανεξάρτητου μάρτυρα κατηγορίας οδηγού ταξί Κλείτου Αντωνιάδη. Η εντύπωσή μας αυτή δεν αποδίδεται στη δομή ή την αρχιτεκτονική της απόφασης του Κακουργιοδικείου αλλά προέκυψε σαν αποτέλεσμα προσεκτικής μελέτης του κειμένου της απόφασης στην ολότητά του. Έλεται ότι το ζήτημα που έχει εγείρει στην έφεση ο ευπαιδευτος δικηγόρος του εφεσείοντα και που αναφέρε-

ται στην καθόλα προσέγγιση του Κακουργιοδικείου στη μαρτυρία του συναυτουργού Νίκου Νικολάου, αποφασίζεται υπέρ του εφεσείοντα.

Εν όψει των ανωτέρω το επόμενο ζήτημα που εγείρεται είναι αν οι περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης δικαιολογούν την εφαρμογή της επιφύλαξης του άρθρου 145 (1)(β) του Κεφ. 155 ή όχι. Ο τρόπος της εφαρμογής της νομοθετικής αυτής πρόνοιας έχει νομολογιακά καθιερωθεί, και στην υπόθεση *Νίκος Βολυκάροπου και άλλοι ν. Δημοκρατίας* (1967) 2 Α.Α.Δ. 198, γίνεται εκτενής αναφορά στις νομικές αρχές που τη διέπουν και στις αυθεντίες από τις οποίες πηγάζουν. Η ουσία του ζητήματος είναι ότι η επιφύλαξη εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις που το Εφετείο είναι χωρίς αμφιβολία ικανοποιημένο ότι το Δικαστήριο που δίκασε τον εφεσείοντα, όπως και οποιοδήποτε άλλο Δικαστήριο στην ίδια θέση, θα τον καταδίκαζε και αν ακόμα το λάθος που το Εφετείο επεσήμανε ότι διέπραξε το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν είχε διαπραχθεί.

Αν και το βάρος της απόδειξης που απαιτείται για την ακύρωση καταδίκης σε ποινική υπόθεση βρίσκεται στους ώμους του εφεσείοντα, εναπόκειται στην εφεσίβλητη Κατηγορούσα Αρχή να ικανοποιήσει το Εφετείο στην κάθε συγκεκριμένη περίπτωση ότι η επιφύλαξη του άρθρου 145(1)(β) πρέπει να εφαρμοσθεί. Αυτό συνάγεται από το λεκτικό και το σκοπό της επιφύλαξης και έχει επανειλημμένα τονιστεί σε διάφορες αυθεντίες περιλαμβανομένης της υπόθεσης *Φοίβος Πιερίδης ν. Δημοκρατίας* (1971) 2 Α.Α.Δ. 263. Κατά πόσο, βέβαια, η επιφύλαξη θα πρέπει να εφαρμοσθεί ή όχι εξαρτάται από τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε υπόθεσης: *Γιάννης Βουνιώτης ν. Δημοκρατίας* (1975) 2 Α.Α.Δ. 34, στην οποία τονίστηκε επίσης ότι για την εφαρμογή της επιφύλαξης απαιτείται να ικανοποιηθεί το Εφετείο ότι δεν προέκυψε πράγματι ουσιώδης πλημμελής απονομή της δικαιοσύνης παρά το λάθος ή λάθη που έχουν επισημανθεί στην έφεση.

Εν όψει της φύσης του λάθους που έχει επισημανθεί στην παρούσα έφεση δεν μπορούμε να πούμε ότι είμαστε

χωρίς αμφιβολία ικανοποιημένοι ότι το Κακουργιοδικείο που δίκασε τον Εφεσείοντα, όπως και οποιοδήποτε άλλο Κακουργιοδικείο επιφορτισμένο με την εκδίκαση της υπόθεσης εναντίον του εφεσείοντα, θα έφταναν στο ίδιο καταδικαστικό αποτέλεσμα σε περίπτωση που θα προσέγγιζαν και αξιολογούσαν τη μαρτυρία του συναυτουργού μάρτυρα κατηγορίας Νίκου Νικολάου με τον ενδεδειγμένο τρόπο. Ανεξάρτητα πόσο πιθανό πιστεύουμε ότι θα ήταν το καταδικαστικό αποτέλεσμα, δεν μπορούμε να αποκλείσουμε την πιθανότητα αθωωτικής απόφασης. Δεν μπορούμε επομένως να πούμε ότι είμαστε ικανοποιημένοι ότι δεν προέκυψε πράγματι ουσιώδης πλημμελής απόνομή της δικαιοσύνης ώστε να είναι δυνατή η εφαρμογή της επιφύλαξης. Πιστεύουμε ότι η ορθή προσέγγιση της μαρτυρίας συναυτουργού ενέχει μεγάλη σημασία για την απονομή της ποινικής δικαιοσύνης και ότι η παρατήρηση του Αγγλικού Ποινικού Εφετείου στην υπόθεση *McKenna and others* [1960] 44 Cr. App. R. 63, ότι "η αρχή που διακυβεύεται έχει μεγαλύτερη σημασία από την υπόθεση" έχει εφαρμογή και στην παρούσα περίπτωση.

Εφόσον δεν έχουμε ικανοποιηθεί ότι η επιφύλαξη του άρθρου 145(1)(β) έχει εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση, η καταδίκη του εφεσείοντα πρέπει να ακυρωθεί με επακόλουθο είτε την αθώωση του εφεσείοντα είτε την παραπομπή του σε νέα δίκη. Η εξουσία μας να διατάξουμε νέα δίκη της υπόθεσης εναντίον του εφεσείοντα πηγάζει από το άρθρο 145(1)(δ), του Κεφ. 155, όπως δε έχει λεχθεί στην υπόθεση *Φοίβος Περίδης ν. Δημοκρατίας* (ανωτέρω), η εξουσία αυτή είναι διακριτικής μορφής.

Έχουμε τη γνώμη ότι στην παρούσα υπόθεση έχει προσαχθεί μαρτυρία που ορθά αξιολογούμενη, θα μπορούσε εκ πρώτης όψεως να είχε οδηγήσει σε ασφαλή καταδίκη του εφεσείοντα. Υπό το φως του γεγονότος αυτού και των όσων έχουν λεχθεί επί του προκειμένου στις υποθέσεις *Ιωάννης Νέστορος ν. Δημοκρατίας*, 1961 Α.Α.Δ. 217, *Περίδης ν. Δημοκρατίας* (ανωτέρω), *Αριστοτέλης Λοιζιά ν. Δημοκρατίας* (1969) 2 Α.Α.Δ. 217, και *Βουνιώτης ν. Δημοκρατίας* (ανωτέρω), είμαστε ικανοποιημένοι ότι η

ακύρωση της καταδίκης του παρόντα εφεσείοντα δεν πρέπει να έχει ως επακόλουθο την αθώωσή του. Το διαζευκτικό επακόλουθο της επανεκδίκασης είναι το πλέον ενδεδειγμένο.

Εφόσον έχουμε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η καταδίκη του εφεσείοντα θα πρέπει να ακυρωθεί, δεν κρίνουμε αναγκαίο να ασχοληθούμε με άλλους λόγους εφέσεως που έχουν προβληθεί στην παρούσα έφεση και έχουν συζητηθεί ενώπιόν μας με τρόπο ικανότατο από τους ευπαίδευτους δικηγόρους των δυο πλευρών. Παρόλα αυτά, αναφορικά με το λόγο εφέσεως με τον οποίο προσβάλλεται το εύρημα του Κακουργιοδικείου ότι αποδείχτηκε το στοιχείο της προμελέτης, κρίνουμε σκόπιμο και ωφέλιμο να τονίσουμε ότι, πριν το Κακουργιοδικείο αποφανθεί για την ύπαρξη προμελέτης, όφειλε να είχε κάμει εύρημα αναφορικά με το χρόνο που ο δολοφόνος σχημάτισε την πρόθεσή του να σκοτώσει το θύμα. Η διάρκεια του χρόνου που μεσολάβησε από την ώρα που ο δολοφόνος σχημάτισε την πρόθεση να σκοτώσει το θύμα μέχρι την ώρα που μετέτρεψε την πρόθεσή του σε πράξη πυροβολώντας το θύμα, αποτελεί αναγκαίο στοιχείο που λαμβάνεται υπόψη για να δυνηθεί το Κακουργιοδικείο να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο χρόνος αυτός που μεσολάβησε είναι ή δεν είναι αρκετός, λαμβανομένων επίσης υπόψη άλλων σχετικών παραγόντων όπως π.χ. της νηφαλιότητας του μυαλού (coolness of mind) του δολοφόνου, για να επανεξετάσει την πρόθεσή του και να απόσχει από του να τη θέσει σε εφαρμογή. Δικαστική κρίση για την επάρκεια ή ανεπάρκεια του χρόνου αυτού χωρίς προηγούμενη γνώση της διάρκειας του είναι, κατά τη γνώμη μας, αδύνατη. Παρά το γεγονός ότι, κάτω από ορισμένες συνθήκες, συμπέρασμα για ύπαρξη προμελέτης μπορεί ορθά να εξαχθεί και σε περιπτώσεις που ο χρόνος που μεσολάβησε από την ώρα που ο δολοφόνος σχημάτισε την πρόθεση να σκοτώσει το θύμα μέχρι την ώρα που πυροβόλησε το θύμα, είναι μικρής μόνο διάρκειας, το Κακουργιοδικείο οφείλει σε κάθε περίπτωση να προβαίνει σε εύρημα σχετικό με το πότε χρονικά ο δολοφόνος σχημάτισε την πρόθεση να σκοτώσει το θύμα. Εύρημα για ύπαρξη προμελέτης χωρίς προηγούμενο εύρημα για

το χρόνο που ο δολοφόνος σχημάτισε την πρόθεση να σκοτώσει το θύμα, δεν μπορεί, κατά τη γνώμη μας, να είναι ικανοποιητικό ούτε να επιζήσει δικαστικού ελέγχου σε κατ' έφεση διαδικασία.

- 5 Εν όψει όλων των ανωτέρω, η έφεση επιτυγχάνει και η καταδίκη του εφεσεύοντα ακυρώνεται. Διατάσσουμε τη διεξαγωγή νέας δίκης του εφεσεύοντα ενώπιον του επόμενου Κακουργιοδικείου Λεμεσού στη σύνθεση του οποίου να μην μετέχουν Δικαστές που είχαν μετάσχει στο Κακουργιοδικείο που τον είχε καταδικάσει.
- 10

Στο μεταξύ ο Εφεσεύων θα παραμείνει υπό κράτηση.

Η έφεση επιτυγχάνει.

Διαταγή για επανεκδίκαση.